

ПАДЗЕЯ ВЯЛІКАЯ, ВАЖНАЯ

У Маскве адбыўся XXIII з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Падзея гэта вялікая і хваляючая, яна мае вялікае значэнне не толькі для нашай краіны. Нічога дзіўнага, што да з'езду, у час яго работы, як і пасля з'езду, шмат пісалася і пішацца аб гэтай падзеі ў савецкім і замежным друку. І нашы чытачы з замежнага друку ўжо шмат ведаюць аб тым, што гаварылася і вырашалася ў гэты час у Крамлёўскім палацы, бо нават буржуазны і рэакцыйны друк не ў стане замоўчваць або прыніжаць веліч гэтай падзеі для міжнароднага рабочага руху, для справы міру і лепшай будучыні чалавецтва.

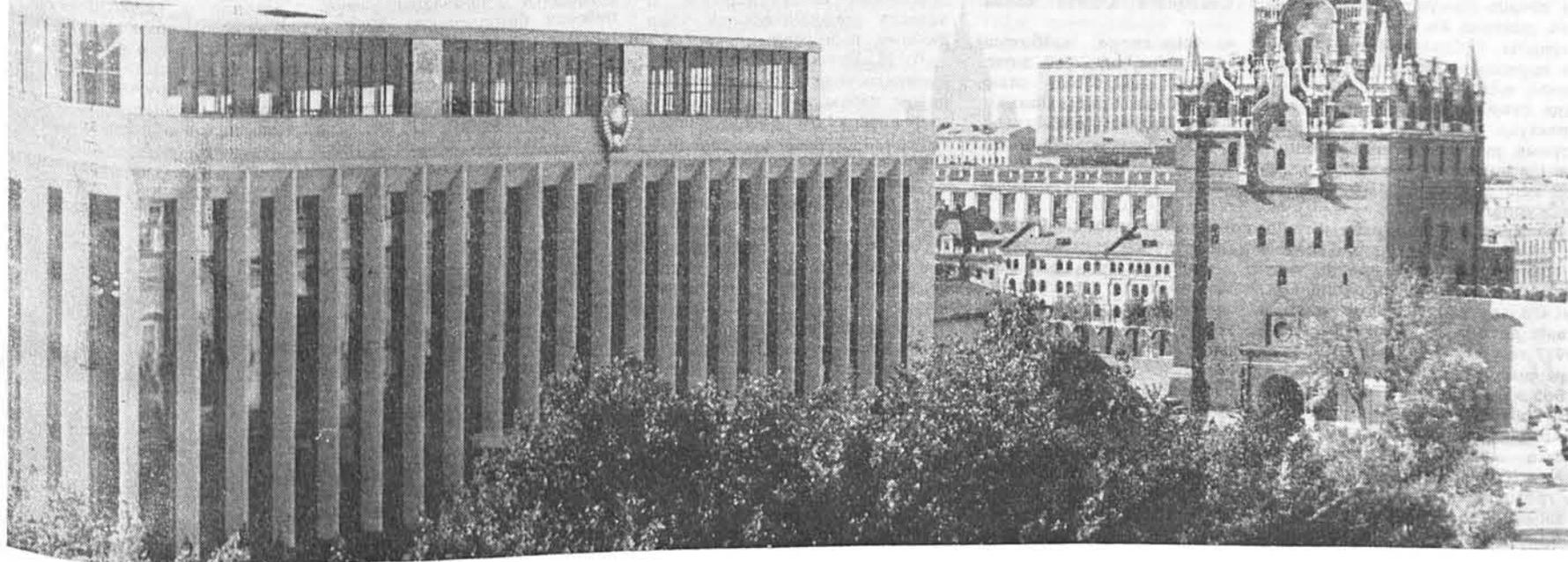
Толькі людзі, аслепленыя нянавісцю да ўсяго перадавога, не могуць бачыць нястрымнага росту камуністычнага руху ва ўсім свеце. Калі ў канцы XIX стагоддзя ў Мінск на першы з'езд нашай партыі з'ехаліся дэлегаты, яны змясціліся за адным сталом у невялічкім пакоі драўлянай хаты. За акном гэтай хаты хадзілі царскія жандары. У краіне панаваў нацыянальны і сацыяльны прыгнёт.

XXIII з'езд адбываўся ў Маскве, сталіцы саюза свабодных народаў, у палацы з бетону і шкла. На яго прыбыло амаль 5 тысяч дэлегатаў — прадстаўнікоў партыі, якая налічвае сёння 12 мільёнаў 471 тысячу членаў і кандыдатаў. У ліку дэлегатаў з'езду і прадстаўнікі Камуністычнай партыі Беларусі.

Са Справаздачнага даклада ЦК КПСС, які зрабіў Першы сакратар ЦК Леанід Брэжнеў, відаць, што партыя шмат зрабіла добрага для народа. Вось некалькі лічбаў і фактаў, якія яскрава сведчаць аб гэтым. У Савецкім Саюзе нацыянальны даход —

(Заканчэнне на 2-й стар.)

XXIII з'езд КПСС

НА ТЭРЫТОРЫІ СТАРАДАУНЯГА КРАМЛЯ ўЗНІМАЕЦЦА ГЭТЫ ВЕЛІЧНЫ БУДЫНАК — КРАМЛЁўСКІ ПАЛАЦ З'ЕЗДАЎ. СЮДЫ У ДНІ XXIII З'ЕЗДУ КПСС БЫЛІ СКІРАВАНЫ ПОЗІРКІ ПРАЦОУНЫХ УСІХ КРАІН СВЕТУ, ЯКІЯ З ЗАХАПЛЕННЕМ САЧЫЛІ ЗА ЯГО РАБОТАЙ, ЖАДАЛІ ПОСПЕХАЎ САВЕЦКАМУ НАРОДУ.

К КОММУНИЗМУ ЛЕНИНСКИМ ПУТЕМ

Из Отчетного
доклада
Первого секретаря
ЦК КПСС
Л. И. Брежнева

Весенние ветры веяли над Москвой, над всей страной, когда в Москве, в Кремлевском Дворце съездов, работала XXIII съезд Коммунистической партии Советского Союза. К Кремлю было приковано внимание всего советского народа, всего человечества.

На этот съезд прибыли делегаты и гости со всех уголков страны: ветераны партии, металлурги и шахтеры, трактористы и животноводы, ученые и писатели, комбайнеры и агрономы, учителя и инженеры, художники и врачи, космонавты и воины Советской Армии, государственные и общественные деятели, делегаты зарубежных коммунистических, рабочих, национально-демократических и левых социалистических партий.

С большим вниманием делегаты и гости выслушали вступительную речь Первого секретаря ЦК КПСС Л. И. Брежнева.

На съездах коммунистических партий союзных республик, краевых и областных партийных конференциях, — сказал он, — избрано на XXIII съезд Коммунистической партии Советского Союза 4913 делегата, в том числе 4620 делегатов с решающим голосом.

По поручению Центрального Комитета КПСС Л. И. Брежнев объявил XXIII съезд Коммунистической партии Советского Союза открытым.

Делегаты избрали Президиум, Секретариат, Редакционный Комитет и Мандатную комиссию съезда, а затем утвердили порядок дня съезда:

1. Отчетный доклад Центрального Комитета КПСС — докладчик Первый секретарь ЦК КПСС тов. Брежнев Л. И.

2. Отчетный доклад Центральной Ревизионной Комиссии КПСС — докладчик председатель Центральной Ревизионной Комиссии тов. Муравьева Н. А.

3. Директивы XXIII съезда КПСС по пятилетнему плану развития народного хозяйства СССР на 1966—1970 гг. — докладчик Председатель Совета Министров СССР тов. Косыгин А. Н.

4. Выборы центральных органов партии.

Затем с отчетным докладом ЦК КПСС выступил Первый секретарь ЦК КПСС Л. И. Брежнев.

Докладчик отметил, что КПСС все годы после XXII съезда, руководствуясь линией, определенной XX—XXII съездами партии, неуклонно вела советский народ по пути строительства коммунизма. Она прилагала все усилия к тому, чтобы обеспечить мирные условия труда советского народа. Активно боролась за сохранение мира во всем мире. Итоги истекших лет подтверждают, что политическая линия КПСС верна и пользуется поддержкой всего советского народа. Период, прошедший после XXII съезда КПСС, характеризуются неуклонным ростом международного влияния Советского Сою-

за и всей мировой системы социализма, новыми победами стран и народов, борющихся против колониального гнета за свою независимость и прогресс, активизацией борьбы рабочего класса и стран капитала, дальнейшим развитием международного коммунистического и рабочего движения. С другой стороны, возросла агрессивность империализма, но это вовсе не говорит о каком-то изменении соотношения сил в мире в его пользу. Напротив, эта агрессивность отражает те увеличившиеся трудности и противоречия, с которыми сталкивается мировая капиталистическая система в наши дни.

Особое важное место во внешнеполитической деятельности КПСС занимает забота об укреплении могущества и сплоченности социалистических стран. Отметим успешное развитие всестороннего братского сотрудничества СССР с большинством социалистических стран, докладчик вместе с тем сказал, что наши отношения с партиями двух социалистических стран — Коммунистической партией Китая и Албанской партией труда, к сожалению, остаются неудовлетворительными. Мы, сказал Л. И. Брежнев, готовы в любой момент совместно с руководством КПК вновь рассмотреть имеющиеся разногласия с тем, чтобы найти пути их преодоления на принципах марксизма-ленинизма.

Касаясь экономического развития стран социализма, докладчик отметил, что оно происходит быстрее, чем в буржуазных государствах. Промышленное производство мировой системы социализма за 1961—1965 годы увеличилось на 43 процента, а в странах капиталистической системы на 34 процента. Докладчик подчеркнул, говоря о Варшавском пакте, что если повздорит, тесно сплоченная семья этого договора грозной силой встанет на защиту социалистического строя, на защиту свободной жизни наших народов и нанесет сокрушительный удар любому агрессору.

Л. И. Брежнев отметил, что капиталистическая система в целом переживает обихой кризис, происходит расшатывание империалистических блоков. Опасность слепого следования за Вашингтонем выступает для союзников США все более отчетливо.

Л. И. Брежнев говорил далее о борьбе КПСС за сплочение мирового коммунистического движения. Он отметил, что ныне 88 коммунистических партий на всех континентах объединяют почти 50 миллионов борцов. Международное коммунистическое движение упрочило свои позиции как самая влиятельная сила современности. Докладчик подчеркнул необходимость укрепления единства коммунистического движения на базе решений, выработанных в 1957 и 1960 годах.

Докладчик остановился затем на вопросах национально-освободительного движения. За годы после XXII съезда КПСС на карте мира появилось еще 17 независимых государств, и недалек день, заявил он, когда будут уничтожены последние отголоски колониализма. КПСС видит свой интернациональный долг в том, чтобы и впредь делать все для поддержки борьбы народов за окончательное освобождение от колониального и неоколониального угнетения.

Л. И. Брежнев отметил, что между правящими кругами США и ФРГ, Л. И. Брежнев подчеркнул, что ныне в Европе совсем не такое соотношение сил, как перед второй мировой войной. Сложившиеся границы европейских государств изменить никому не удастся. Агрессорам противопоставить теперь такую могучую, несокрушимую силу, что если они пойдут на развязывание войны, то ничего другого не получат, кроме своей гибели.

Разоблачая агрессивную политику империализма, подчеркнул Л. И. Брежнев, мы в то же время последовательно и неизменно проводим курс на мирное сосуществование государств с различным общественным строем. Докладчик отметил, что Советский Союз имеет хорошие отношения с большинством государств мира.

Отметив борьбу СССР за прекращение гонки вооружений, за всеобщее и полное разоружение, за ликвидацию иностранных военных баз на чужих территориях и вывод иностранных войск с этих территорий, Л. И. Брежнев сказал: Коммунистическая партия Советского Союза считает, что на данном этапе в борьбе за оздоровление международных обстановки, укрепление мира и развитие мирного сотрудничества между народами наиболее важным было бы осуществить, в частности, следующие меры:

Закончить с агрессивной США во Вьетнаме, вывести из Южного Вьетнама все американские и другие иностранные войска, дать возможность вьетнамскому народу самому решать свои внутренние дела, принять в качестве основы урегулирования вьетнамской проблемы позицию, изложенную правительством ДРВ и Национальным фронтом освобождения Южного Вьетнама. Обеспечить строгое выполнение внутренних дела государств.

ПАДЗЕЯ ВЯЛІКАЯ, ВАЖНАЯ

(Пачатак на 1-й стар.)

адзін з самых вялікіх у свеце. І увесь ён выдаткоўваецца на карысць народа. Досяць сказаць, што ў СССР ў розных навучальных установах бясплатна вучыцца 70 мільянаў чалавек. Гэта лічба перавышае колькасць насельніцтва такой вялікай дзяржавы, як Францыя. Бясплатна леаць і сонцаць за здароўе савецкіх людзей 4 мільяны медыцынскіх работнікаў. На адна з тых буржуазных партый, якія былі ў царскай Расіі, калі б яны апынулася ва ўладзе, не замагла б даць усяго гэтага народу. Вось чаму наш народ лічыць Камуністычную партыю Савецкага Саюза сваёй роднай, даяраем ёй.

Камуністы ў Савецкай краіне, як і ва ўсім свеце, найбольш поўна выражаюць інтарэсы працоўных. Не дзіва, што ўсё антынароднае, цёмнае, рэакцыйнае перш за ўсё накіроўвае сваю лютасць супраць камуністаў. І нягледзячы на гэта, рады камуністаў растуць. Сёння іх у свеце 50 мільянаў. Пад іх кіраўніцтвам працоўныя капіталістычных краін дабіваюцца паляпшэння ўмоў працы і жыцця.

Некай наш зямляк з ЗША, стары эмігрант, сказаў, выступаючы перад журналістамі:

— Вы думаеце, капіталісты такія добранькія, што самі ўваля васьмігадзінны рабочы дзень, пачалі даваць пенсіі старым рабочым. Каб не Савецкая краіна, яны б працягвалі душыць і абіраць працоўных. Але існаванне СССР, яго прыклад для працоўных усю свету прымушае прадпрыемальнікаў падыяцца частка сваіх даходаў з рабочымі, каб не згубіць усё.

У 1917 годзе камуністы перамаглі толькі ў адной краіне. Зараз народы шмат якіх краін Еўропы, Азіі, Афрыкі і Амерыкі жыўць без капіталістычнай эксплуатацыі і нацыянальнага прыгнёту, а ў іншых краінах ідзе жорстка барацьба з капіталам. Ідзі камунізма авалодаюць масамі і перамагаюць, бо «толькі пры сацыялізме магчымы справядлівыя прынцыпы размеркавання матэрыяльных багаццяў па колькасці і якасці працы, таму што тут пануе грамадская ўласнасць, няма эксплуатацыі чалавека чалавекам, ажыццёўлена роўнасць усіх членаў грамадства ў дачыненні да сродкаў вытворчасці».

На з'ездзе гаварылася не толькі аб тым, што дасягнута. Гаварылася шмат і аб недахопах у камуністычным будаўніцтве, абмеркавалася, што трэба зрабіць, каб людзі жылі яшчэ лепш. Новы пяцігадовы план, абмеркаваны на з'ездзе, прадугледжвае значны рост развіцця прамысловасці, сельскай гаспадаркі і навукі і на яго аснове рост дабрабыту і культуры ўсяго савецкага народа.

Вельмі прыемна пазнаёміцца са сабіста з масманаўтам. На гэтым з'ездзе вы бачыце дэлегатаў XXIII з'езду КПСС тонара завода «Лідсельмаш» А. Грыцуня, апаратчыцу Гродзенскага азотнаўнавага завода Р. Сяньню і касманаўта П. Вільова.

Затем Л. И. Брежнев остановился на вопросах развития сельского хозяйства. В 1965 году, то есть в год конца семилетки и 20-летия Победы, наша промышленность произвела стали — в 5 раз больше, чем в 1940 году; проката — почти в 5,5 раза больше; нефти — без малого в 8 раз; цемента — почти в 13 раз; автомобилей — в 4,2 раза; тракторов — в 11 с лишним раз и электроэнергию — в 10,5 раза больше, чем в 1940 году.

Нужны ли тут комментарии? Успехи нашего народа поистине величественные!

Затем Л. И. Брежнев остановился на проводимой в СССР реформе управления народным хозяйством.

Реакционная пресса Запада немало писала в последнее время о каком-то «кризисе» советской экономики, отметил докладчик. Кое-кому даже померещилось, будто наши последние экономические мероприятия представляют собой отход от социализма. Эти утверждения от начала до конца смехотворны. Для всех очевидно, что неизбежной основой у нас была и остается общественная собственность на средства производства. Мы не только сохраняем, но и совершенствуем плановые начала в развитии экономики.

XXIII съезду КПСС предстоит обсудить и принять Директивы по новому пятилетнему плану. В предстоящей пятилетке предусматриваются высокие темпы роста общественного производства и национального дохода. Первоочередное значение придается развитию сельского хозяйства. Важной особенностью пятилетки является существенное сближение темпов роста производства средств производства и производства предметов народного потребления. Это одна из важнейших хозяйственно-политических задач, решение которой отвечает интересам миллионов людей. И партия, ставящая благо народа превыше всего, уделяет ей в новой пятилетке большое внимание.

Докладчик остановился далее на вопросах развития сельского хозяйства за отчетный период. Он отметил, что, несмотря на имеющиеся трудности, колхозы и совхозы продолжали неуклонно расти и развиваться, укрепляясь их экономика. В стране увеличилось среднегодовое производство зерна, мяса, молока, овощей и других культур. Однако задания семилетнего плана в области сельского хозяйства не были полностью выполнены. В связи с этим ЦК КПСС и правительство приняли ряд важных мер, направленных на подъем сельскохозяйственного производства.

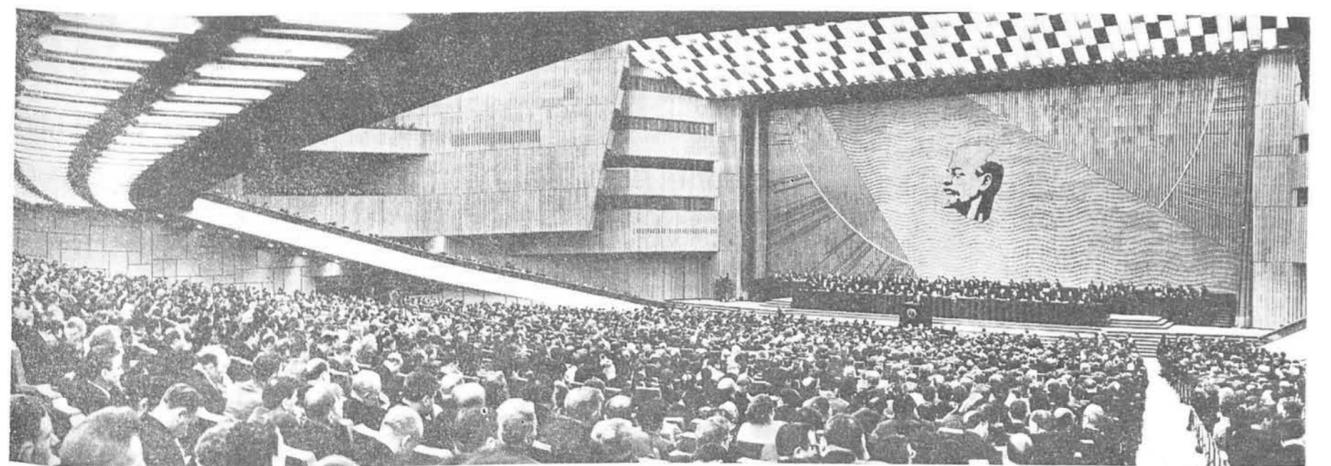
В отличие от капиталистических стран пенсионное обеспечение у нас осуществляется полностью за счет государственных и общественных фондов. В настоящее время на выплату пенсий ежегодно расходуется около 11 миллиардов рублей, что составляет существенную часть национального дохода. В текущем пятилетии предусматривается дальнейшее улучшение пенсионного обеспечения.

На основе увеличения объема производства, роста производительности труда и национального дохода мы сумеем в этом пятилетии добиться дальнейшего повышения жизненного уровня советского народа. Реальные доходы в расчете на душу населения возрастут за пятилетку примерно в 1,3 раза.

Заключительный раздел Отчетного доклада Л. И. Брежнев посвятил возрастанию руководящей роли КПСС в коммунистическом строительстве. Политическая и организаторская работа партии позволила еще больше укрепить наше социалистическое государство и поднять международный авторитет Советского Союза. Ныне КПСС насчитывает в своих рядах 12 миллионов 471 тысячу членов и кандидатов партии. Большинство в нашей партии — 54 процента — составляют рабочие и колхозники. За отчетный период ряды КПСС выросли на 2 миллиона 755 тысяч человек. Это отражает высокую авторитет партии и доверие к ней советского народа. Докладчик вынес на обсуждение делегатов съезда предложения, поступившие от ряда коммунистических организаций страны относительно некоторых изменений и дополнений в Уставе КПСС. Эти изменения направлены на дальнейшее развитие внутрипартийной демократии. Затем Л. И. Брежнев подробно остановился на идеологическом развитии рабочей партии. Дальнейшее развитие марксистско-ленинской теории КПСС рассматривает как важнейшую задачу, как необходимое условие для успешного строительства коммунизма.

Заканчивая Отчетный доклад, Первый секретарь ЦК КПСС Л. И. Брежнев от имени съезда, представляющего всю партию коммунистов, заверил рабочий класс, всех трудящихся страны, что Коммунистическая партия и впредь будет отдавать свои силы борьбе за счастье народа и процветание Родины, за коммунизм и своими практическими делами оправдает доверие советского народа. После Отчетного доклада съезд заслушал отчет Центральной Ревизионной Комиссии. В отчете отмечалось, что деятельность руководящих органов партии проходила в строгом соответствии с Уставом. Денежные средства партии находятся в полном порядке и возросли за счет взносов с 1961 года больше чем на треть. Расширилась партийная печать. Тираж газеты «Правда» возрос до 7 миллионов, а молодежной газеты «Комсомольская правда» до 6 миллионов 400 тысяч экземпляров.

Затем съезд перешел к обсуждению Отчетного доклада ЦК КПСС и Отчетного доклада Центральной Ревизионной Комиссии КПСС.

В ЗАЛЕ ЗАСЕДАНИЙ СЪЕЗДА.

Фото В. Китаса.

Затем Л. И. Брежнев остановился на вопросах безопасности, обсудить имеющиеся предложения социалистических и других государств Европы о военной разрядке и сокращении вооружений в Европе, о развитии мирных взаимоотношений между всеми европейскими государствами, соавтор с этой целью соответствующее международное соглашение, продолжать искать пути к решению одной из кардинальных задач европейского мирного урегулирования с тем, чтобы на основе признания ныне сложившихся границ европейских, в том числе и обоех германских государств, полностью ликвидировать остатки второй мировой войны в Европе.

Затем Л. И. Брежнев доложил съезду о политике и итогах работы партии в области экономического строительства. Основное внимание сказал он, было направлено на создание материально-технической базы коммунизма. В годы осуществления семилетнего плана развития народного хозяйства (1959—1965) промышленное производство в СССР выросло на 84 процента. Коммунистическая партия, весь советский народ имеют все основания быть довольными итогами развития страны за истекший период. В 1965 году СССР произвел почти одну пятую часть всей мировой промышленной продукции. Все более сокращается разрыв в уровне промышленного про-

изводства Советского Союза и США.

За прошедшие семь лет национальный доход, использованный на накопление и потребление, вырос на 53 процента, а объем промышленного производства — на 84 процента. Основные производственные фонды народного хозяйства увеличились на 92 процента. Промышленность вынуждена на 46 миллиардов рублей сверхплановой продукции. Разведены и вовлечены в промышленную эксплуатацию новые месторождения нефти, газа, железной руды, цветных металлов, химического сырья и других полезных ископаемых. Расширилась топливно-энергетическая и металлургическая база народного хозяйства. В эти годы непрерывно росли основные отрасли тяжелой промышленности, а также значительно увеличилась производством продовольственных товаров и предметов культурно-бытового назначения.

На создание экономического и оборонного потенциала, с которым наше государство вступило в семилетку, понадобилось более 40 лет, а за вычетом войн — 32 года труда советского народа. За семь лет трудящиеся нашей страны почти удвоили основные производственные фонды. 32 года и 7 лет — вот как ускорилось развитие нашей экономики.

А ведь всем известно, потери в войне мы понесли тяжелее. Погибло более 20 миллионов советских людей. На огромных пространствах в западной части нашей страны рухнули тысячи городов и сел, десятки тысяч заводов, фабрик, шахт, колхозов, совхозов, школных и жилых зданий. Казалось, понадобится много десятилетий, чтобы возродить разрушенное.

Но советские люди проявили чудеса трудового героизма.

Докладчик остановился далее на вопросах развития сельского хозяйства за отчетный период. Он отметил, что, несмотря на имеющиеся трудности, колхозы и совхозы продолжали неуклонно расти и развиваться, укрепляясь их экономика. В стране увеличилось среднегодовое производство зерна, мяса, молока, овощей и других культур. Однако задания семилетнего плана в области сельского хозяйства не были полностью выполнены. В связи с этим ЦК КПСС и правительство приняли ряд важных мер, направленных на подъем сельскохозяйственного производства.

В отличие от капиталистических стран пенсионное обеспечение у нас осуществляется полностью за счет государственных и общественных фондов. В настоящее время на выплату пенсий ежегодно расходуется около 11 миллиардов рублей, что составляет существенную часть национального дохода. В текущем пятилетии предусматривается дальнейшее улучшение пенсионного обеспечения.

На основе увеличения объема производства, роста производительности труда и национального дохода мы сумеем в этом пятилетии добиться дальнейшего повышения жизненного уровня советского народа. Реальные доходы в расчете на душу населения возрастут за пятилетку примерно в 1,3 раза.

Заключительный раздел Отчетного доклада Л. И. Брежнев посвятил возрастанию руководящей роли КПСС в коммунистическом строительстве. Политическая и организаторская работа партии позволила еще больше укрепить наше социалистическое государство и поднять международный авторитет Советского Союза. Ныне КПСС насчитывает в своих рядах 12 миллионов 471 тысячу членов и кандидатов партии. Большинство в нашей партии — 54 процента — составляют рабочие и колхозники. За отчетный период ряды КПСС выросли на 2 миллиона 755 тысяч человек. Это отражает высокую авторитет партии и доверие к ней советского народа. Докладчик вынес на обсуждение делегатов съезда предложения, поступившие от ряда коммунистических организаций страны относительно некоторых изменений и дополнений в Уставе КПСС. Эти изменения направлены на дальнейшее развитие внутрипартийной демократии. Затем Л. И. Брежнев подробно остановился на идеологическом развитии рабочей партии. Дальнейшее развитие марксистско-ленинской теории КПСС рассматривает как важнейшую задачу, как необходимое условие для успешного строительства коммунизма.

Заканчивая Отчетный доклад, Первый секретарь ЦК КПСС Л. И. Брежнев от имени съезда, представляющего всю партию коммунистов, заверил рабочий класс, всех трудящихся страны, что Коммунистическая партия и впредь будет отдавать свои силы борьбе за счастье народа и процветание Родины, за коммунизм и своими практическими делами оправдает доверие советского народа. После Отчетного доклада съезд заслушал отчет Центральной Ревизионной Комиссии. В отчете отмечалось, что деятельность руководящих органов партии проходила в строгом соответствии с Уставом. Денежные средства партии находятся в полном порядке и возросли за счет взносов с 1961 года больше чем на треть. Расширилась партийная печать. Тираж газеты «Правда» возрос до 7 миллионов, а молодежной газеты «Комсомольская правда» до 6 миллионов 400 тысяч экземпляров.

Затем съезд перешел к обсуждению Отчетного доклада ЦК КПСС и Отчетного доклада Центральной Ревизионной Комиссии КПСС.

У час перапынку паміж пасляжэнімі XXIII з'ездзе КПСС. Дэлегат-песменнік Міхал Грыбчоў (злева) і Пятрусь Броўка.

ІСТОРЫЯ не ведае такой палітычнай арганізацыі, якая па сіле і глыбінні свайго ўплыву на ход грамадскага развіцця магла б параўнацца з Камуністычнай партыяй, створанай і загартаванай вялікім Леніным.

Камуністы, працоўныя Беларусі, як і ўвесь савецкі народ, горача адбабраюць і аднадушна падтрымліваюць унутраную і знешнюю палітыку партыі, палітычную лінію і практычную дзейнасць Цэнтральнага Камітэта КПСС, якія цалкам і поўнасьцю адпавядаюць караным інтарэсам савецкага народа.

Мы поўнасьцю адбабраем дзейнасць ЦК нашай партыі, накіраваную на развіццё

дэманстравалі непарушную дружбу і згуртаванасць народаў нашай шматнацыянальнай Радзімы, аказалі дабратворны ўплыў на моладзь. Нашы юнакі і дзяўчаты, глыбей усвядомішы веліч падзвігу, які здзейснілі іх бацькі і маці ў славу свайго народа, пачалі яшчэ больш наважваць бацькоў і саміх сябе.

Шырокае распаўсюджанне набылі ў Беларусі такія масавыя мерапрыемствы, як святыя працы, якія добра ўспрыняты народам і з'яўляюцца ўдалай формай палітычнага выхавання працоўных.

Беларускі народ высока цэніць і свята ахоўвае найвялікшую заваёву Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы — трывалую, непарушную дружбу

па разе — мяса і агародніны. Амаль падвоіліся грашовыя даходы калгасаў і ў два з лішнім разе ўзрасла аплата працы калгаснікаў.

У прамысловай вытворчасці рэспублікі за апошнія гады адбыліся вялікія якасныя, структурныя змены. Шырокае развіццё, напрыклад, набылі такія важныя галіны, як хімічная, нафтаперапрацоўчая, электратэхнічная, электроніка і прыборабудаванне. З'явіліся новыя прамысловыя цэнтры, рабочыя пасёлкі і гарады.

У сувязі з адкрыццём залежаў нафты ў рэспубліцы стварасца нафтаздабываючая прамысловасць. Ёсць рэальныя перспектывы на адкрыццё прамысловых залежаў вугалю, гаручых сланцаў, жалезнай руды, каларовых металаў.

За гады сямігодкі колькасць рабочых у прамысловасці Беларусі павялічылася на 61, а інжынерна-тэхнічных работнікаў — на 91 працэнт. І што вельмі важна, значна павысіўся іх прафесіянальны, агульнаадукацыйны і культурны ўзровень. У вучы і тэхнікумах рэспублікі за гэты час падрыхтавана 187 тысяч спецыялістаў народнай гаспадаркі і культуры.

Мы ўдзячныя партыйным арганізацыям Расійскай Федэрацыі, Украіны, Азербайджана і іншых рэспублік, якія чула аднесліся да нашых патрэб і дапамаглі неабходнымі кадрамі хімікаў, гарнікаў, нафтавікоў для наладжвання новых вытворчасцей і падрыхтоўкі адпаведных спецыялістаў на месцы.

Беларуская партыйная арганізацыя цалкам адбабрае распрацаваныя Цэнтральным Камітэтам КПСС меры на паскарэнне тэмпаў росту грамадскай вытворчасці і павышэнню яе эфектыўнасці.

У святле ранішняй восрэнёўскага (1965 г.) Пленума ЦК КПСС намаганні партыйных арганізацый накіраваны цвёрда на распрацоўку і ажыццяўленне неабходнага комплексу мерапрыемстваў на планамерным пераходзе на новыя метады гаспадарання. На кожным прадпрыемстве ёсць нямаля важных і складаных пытанняў, якія трэба зараз жа вырашаць, назалежна ад тэрмінаў пераходу на новую сістэму гаспадарання.

Нельга сказаць, што ў гэтых адносінах у нас робіцца ўсё як трэба. Ёсць пытанні, на якіх патрэбна дзелавая дапамога міністэрстваў і ведамстваў. Да такіх пытанняў адносяцца, у прыватнасці, арганізацыя рацыянальных гаспадарчых сувязей, удасканаленне планавання і ўнутрызаводскага гаспадарчага разліку, укараненне сістэмы навуковай арганізацыі працы і кіравання вытворчасцю.

У мінулым годзе ў сельскай гаспадарцы рэспублікі атрыманы самыя высокія паказчыкі ў параўнанні з паняраднымі гадамі. Вытворчасць збожжжа, напрыклад, у калгасах і саўгасах павялічылася ў параўнанні з 1964 годам на 52, малака — на 29 і мяса — на 17 працэнтаў.

Нашы кадры цалкам усведамляюць тое, што ўздым у сельскай гаспадарцы рэспублікі, які наметыўся, — гэта толькі пачатак вялікай справы. Трэба будзе правесці энергічную і творчую работу на далейшым выкананні ранішняй сакавіцкага Пленума ЦК КПСС па хутчэйшым пераадоленні ўсё яшчэ наяўных сур'ёзных недахопаў як у кіраванні сельскай гаспадаркай, так і ў арганізацыі самой вытворчасці. Эканамічныя і палітычныя меры, намечаныя Цэнтральным Камітэтам КПСС, узяты ЦК курсе на павелічэнне капіталаўкладанняў у сельскую гаспадарку з'яўляюцца правільнымі. Яны цалкам і аднадушна падтрымліваюцца ўсім народам.

Выключна важнае значэнне мае пытанне меліярацыі зямель. Ажыццяўленне шырокай праграмы меліярацыйных работ адкрывае для нашай рэспублікі новыя, вялікія перспектывы. Асушаныя тарфянікі не выпадкова называюць у народзе залатым дном.

Я не буду спасылацца на даныя доследных станцый і найбольш высокія паказчыкі асобных гаспадарак у лепшыя ўраджайныя гады. Прывяду сярэднія за дзесяць гадоў ураджай збожжжа і бульбы на асушаных землях палескага саўгаса імя 10-годдзя БССР. Збожжавых і зернебабовых там атрымана 20 цэнтнераў, а бульбы — 204 цэнтнеры з гектара. Забяспечаныя дастатковай колькасцю калійных і фосфарных угнаенняў, асушаныя тарфяныя землі вызначаюцца вельмі высокай ураджывасцю. Само сабой зразумела, што выдзеленыя дзяржавай на меліярацыю сродкі дадуць хуткую аддачу. За пяцігоддзе намячаецца асушыць у рэспубліцы больш як 1,5 мільёна гектараў зямель. Мы спадзіёмся, што ў далейшым аб'ём гэтых работ узрасце.

Камуністы Беларусі, увесь беларускі народ аддадуць усё свае сілы, веды і энергію ажыццяўленню ранішняў XXIII з'езду КПСС, уносяць свой дастойны ўклад у вялікую справу камуністычнага будаўніцтва.

НАША СІЛА Ў АДЗІНСТВЕ

З выступлення Першага
сакратара ЦК КПБ
П. М. МАШЭРАВА
на XXIII з'ездзе КПСС

сдружнасці краін сацыялістычнага лагера і згуртаванне міжнароднага камуністычнага руху. Зусім правільнай, палітычна прыняцковай з'яўляецца пазіцыя, занятая ЦК КПСС па ўзаемаадносінах з кіраўніцтвам КНР.

У справаздачы Цэнтральнага Камітэта аналіз свай адностраванне і далейшае развіццё асноўных палажэнняў, настаўленыя кастрычніцкім (1961 г.) і наступнымі Пленумаў ЦК КПСС. Ранішні гэтых Пленумаў маюць вялікае тэарэтычнае і велізарнае практычнае значэнне. Яны накіраваны на ўдасканаленне партыйнага кіравання палітычным, гаспадарчым і культурным жыццём краіны, на развіццё і строгае захаванне ленінскіх норм партыйнага жыцця, ажыццяўленне ўсёй арганізатарскай і палітычнай работы партыі.

Выконваючы гэтыя ранішні, Кампартыя Беларусі, як адна з баявых атрадаў КПСС, прыйшла да XXIII з'езду вырашай і загартаванай, убагачанай новым вопытам палітычнай і арганізатарскага кіравання, цесна згуртаванай вакол ленінскага Цэнтральнага Камітэта нашай партыі.

Кіруючыя органы і партыйныя арганізацыі рэспублікі ўдзяляюць неаслабную ўвагу ўдасканаленню стылю і метадаў свай арганізатарскай і палітычнай работы з людзьмі. Мы асаблівае значэнне надаём павышэнню ўзроўню ідэалагічнай работы, умацэнню выхавання камуністаў і шырокіх мас працоўных, палітычна дзейнасці пярвічных партарганізацый.

Ажыццяўленне прапанаваных дапаўненняў і змен Статута КПСС бяспрэчна паслужыць далейшаму ўмацаванню партыйнай дысцыпліны, павышэнню ў кожнага камуніста пачуцця адказнасці за чысціню высокага звання члена партыі, узяццю бяздольнасці партыйных арганізацый.

Побач з умацэннем ролі партарганізацый у гаспадарчых справах, мы лічым, што яны павінны больш увагі ўдзяляць пытанням ідэйна-палітычнай работы, палітычнай і ўдасканалючай яе.

Нельга сказаць, што намі поўнасьцю выпраўлены тыя недахопы, якія былі абумоўлены дапушчэннямі ў свой час недаацэнкай ідэалагічнай работы, пытанніў прапаганды марксісцка-ленінскай тэорыі.

Партыйныя арганізацыі рэспублікі актывізавалі работу па выкрывацці буржуазнай ідэалогіі, прывіваюць кожнаму чалавеку пачуцця высокай класовай самасвядомасці і палымянага савецкага патрыятызму. Асаблівую ўвагу пры гэтым мы ўдзяляем выхаванню працоўных на рэвалюцыйных, баявых і працоўных традыцыях Камуністычнай партыі і савецкага народа. У сувязі са святкаваннем 20-годдзя вызвалення рэспублікі ад фашысцкіх акупантаў і 20-годдзя перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне гэта работа ўзбагацілася значным вопытам, стала больш разнастайнай па форме і глыбокай па змесце.

Прайшоўшы святкаванні Перамогі і Дні памяці загінуўшых герояў яшчэ раз ва ўсёй велічы раскрасылі душэўную прыгажосць нашага савецкага чалавека, пра-

народаў нашай шматнацыянальнай Радзімы. Іменна ў гэтым працоўныя рэспублікі бачаць залог сваіх поспехаў, крыніцу сілы і магутнасці свай сацыялістычнай Бацькаўшчыны — Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Ік у часіну цяжкіх выпрабаванняў, так і ў наву радаснага стварэння беларускі народ заўсёды атрымліваў і атрымлівае шчодрую дапамогу ад рускага і іншых народаў Савецкага Саюза. У Вялікую Айчынную вайну Савецкая Армія, у радаў якой змагаліся лепшыя сыны народаў-братоў, прынесла нашай рэспубліцы вызваленне ад акупантаў. На беларускай зямлі ў партызанскіх злучэннях тры гады запар самааддана змагаліся з ворагамі разам з беларусамі рускія, украінцы, грузіны, казахі, прадстаўнікі іншых народаў нашай краіны. І цяпер, ва ўмовах мірнага жыцця, на кожным прадпрыемстве, у кожным вырабе, у кожным метры тканіны, створаных у Беларусі, моцна перапляліся ніці вялікай дружбы, цесных сувязей, якія ўзаемна ўзбагачаюць народы нашай Радзімы.

У гэтыя дні ў Расійскай Федэрацыі праходзіць фестываль беларускага мастацтва. Лепшыя творчыя калектывы Беларусі паехалі на Урал і ў Сібір, у гэтыя цудоўныя краі зямлі рускай, не толькі дзеля таго, каб пазнаёміць сібіракоў і уральцаў з мастацтвам свайго народа, але і сказаць сардэчнае беларускае дзякуй, выказаць пачуцці брацкай дружбы, глыбокай павагі і ўдзячнасці народам вялікай маці-Расіі.

Развіццё эканомікі краіны ў цэлым, паспяховае вырашэнне ўсіх агульнасаюзных задач знаходзяць сваё найлепшае спадручэнне з інтарэсамі гарманічнага развіцця народнай гаспадаркі саюзных рэспублік. Гэта з'яўляецца канкрэтным праяўленнем вялікай жыццёвай сілы ленінскай нацыянальнай палітыкі, якую праводзіць наша партыя, яе Цэнтральны Камітэт.

У агульнай сістэме народнай гаспадаркі СССР паспяхова развівалася і эканоміка Беларусі, якая за небывала кароткі тэрмін набрала высокія тэмпы. За мінулае сямігоддзе дзяржаўныя капітальныя ўкладанні ў народную гаспадарку рэспублікі эквалі 5,7 мільярда рублёў і былі ў 1,6 разы большыя, чым за панярадныя 15 гадоў. На новую пяцігодку яны вызначаны ў 5,5 мільярда рублёў, што на 81 працэнт перавышае капіталаўкладанні за апошнія пяць гадоў.

Прамысловасць рэспублікі датэрмінова, яшчэ ў маі 1965 года, выканалася сямігадовы план, падвоішы выпуск прадукцыі. Хімічная і металапрацоўчая прамысловасць, машынабудаванне павялічылі выпуск прадукцыі ў 3,4 разы. Больш чым у тры разы ўзрасла выпрацоўка электраэнергіі. Прадукцыйнасць працы ў прамысловасці рэспублікі павысілася ў паўтара разы, вышпучана звышпланавая прадукцыя на мільярды рублёў.

Валавая прадукцыя сельскай гаспадаркі ў калгасах і саўгасах рэспублікі за гады сямігодкі ўзрасла ў 1,7 разы, у тым ліку жывёлагадоўлі — у 2,1 разы. Павысілася таварнасць калгаснай і саўгаснай вытворчасці. Рэспубліка больш чым у два разы павялічыла продаж дзяржаве збожжжа, малака, яек, амаль у два разы — бульбы і больш чым у паўтара

ПЕРШЫ Ў СВЕЦЕ ШТУЧНЫ СПАДАРОЖНІК МЕСЯЦА

Паведамленне
ТАСС

3 красавіка 1966 года ў 21 гадзіну 44 минуты па мааскоўскім часе аўтаматычная станцыя «Месяц-10» была выведзена на селенаэнтрычную (калямесяцавую) арбіту і стала першым у свеце спадарожнікам Месяца.

Вывад станцыі на селенаэнтрычную арбіту быў забяспечаны паспяхова праведзенай 1 красавіка гэтага года карэкцыйнай траекторыі палёту станцыі і дакладна ажыццяўленым маневрам пры яе падлёце да Месяца па камандзе з Зямлі.

Параметры арбіты першага штучнага спадарожніка Месяца:

— мінімальнае аддаленне ад паверхні Месяца (у перыселеніі) — каля 350 кіламетраў;

— максімальнае аддаленне ад паверхні Месяца (у апаселеніі) — каля 1 000 кіламетраў;

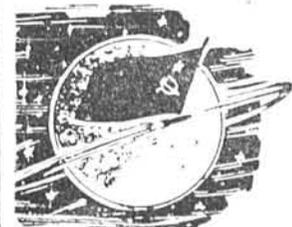
— перыяд абарачэння станцыі вакол Месяца — каля 3 гадзін.

На борце першага штучнага спадарожніка Месяца ўстаноўлены навуковыя прыборы для даследавання калямесяцавай касмічнай прасторы.

Даныя навуковых вымярэнняў з дапамогай тэлеметрычнай сістэмы перадаюцца на Зямлю.

Назіранне за палётам штучнага спадарожніка Месяца і вымярэнне параметраў яго арбіты праводзяцца цэнтрам далёкай касмічнай радыёсувязі.

Вывад першага штучнага спадарожніка на арбіту вакол Месяца — новая выдатная перамога савецкіх вучоных, інжынераў і рабочых. Наша краіна, якая стварыла ў 1957 годзе першы штучны спадарожнік Зямлі, цяпер вывела першы штучны спадарожнік на арбіту вакол Месяца, што з'яўляецца важным этапам у яго даследаванні.

НОВАЯ ШЧЫЛІНА ДАЛА НАФТУ

Як паведамляюць з Рэчыцы, на буравой шчыліне № 3 Асташкавіцкага месца нараджэння, якая была закладзена для пошукаў нафты ў падсолевых адкладах, атрыман значны газанафтавы прыток. Пры апрабаванні шчыліны на глыбіні 3 243 метры ціск фантазуючай нафты ўзняўся да 158 атмасфер, што сведчыць аб высокім дэбіце новай залежы.

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Сегодняшний номер нашей газеты посвящен работе XXIII съезда КПСС. В эти дни материалами съезда были заполнены не только страницы советской печати, отмечает передовая статья «ПАДЗЕЯ ВЯЛІКАЯ, ВАЖНАЯ», съезд был в центре внимания также и зарубежной прессы. Никто теперь не может оспаривать победоносное движение идей коммунизма по нашей планете. Шестидесять восемь лет назад делегаты I съезда РСДРП, собравшиеся в Минске, умещались за одним столом в комнатухе деревнянского домика, а сейчас около пяти тысяч делегатов решают дела страны во дворце из стекла и бетона. СССР — первая в мире страна социализма — указывает путь трудящимся всего мира.

«Когда еще и еще раз вдумываешься в отчетный доклад ЦК, — сказал, выступая на съезде, Первый секретарь ЦК КПБ П. Машеров, — когда представляешь будущее нашего народа и государства, то понимаешь, что нынешний XXIII съезд КПСС войдет в историю, как тот высший форум партии, работа которого отмечена истинно ленинской деловитостью, принципиальностью и политической мудростью в решении

великих задач, стоящих перед нашей партией и страной».

П. Машеров привел цифры, которые свидетельствуют о расцвете экономики БССР, набравшей высокие темпы за небывало короткий срок. Промышленность республики за минувшее семилетие удвоила выпуск продукции. Химическая и металлообрабатывающая промышленность, машиностроение увеличили выпуск продукции в 3,4 раза. Более чем в 3 раза возросла выработка электроэнергии. В 1,7 раза возросла продукция сельского хозяйства, повысилась товарность колхозного и совхозного производства. Почти удвоились доходы колхозов, в два с лишним раза возросла оплата труда колхозников.

Широкое развитие получили такие важные отрасли промышленности, как химическая, нефтеперерабатывающая, электротехническая, электроника и приборостроение. Создается нефтедобывающая промышленность.

Белорусский народ, сказал П. Машеров, благодарит Российскую Федерацию, Украину, Азербайджан и другие братские республики за помощь в кадрах химиков, горняков, нефтяников для налаживания

производства и подготовки специалистов на местах. Все это является конкретным проявлением великой жизненной силы ленинской национальной политики, которую прозодит наша партия и ее Центральный Комитет [«НАША СИЛА У АДЗІНСТВЕ»].

«ИМЯ МИХАИЛА АНТОНАВА». Имя славного сына белорусского народа М. Антонова носит несколько школ: Краснопольская средняя школа № 1, где учился герой; школа № 12 города Казани, откуда он пошел на фронт; школа села Подмаслова под Орлом, где он погиб. 4 августа 1943 года танк Антонова первым ворвался в Орел и встретил шквальный огонь фашистов. Подбитый, пылающий танк продолжал свой путь по городу. Орловцы свято чтят память героически погибшего экипажа.

Фестиваль белорусского искусства шагнул на берега Иртыша. Сотни омичан пришли в Дом художника на открытие выставки белорусских мастеров кисти и резца. Широкоэкранный кинотеатр «Кристалл», только что построенный на проспекте Мира, отдан в распоряжение белорусских кинематографистов. На самой большой сцене Омска, во Дворце культуры нефтеперерабатывающего завода, состоялось концерт, торжественно открывший фестиваль на земле Прииртышья [«НА ОМСКОЙ ЗЯМЛІ»].

В небольшом письме, помещенном под заголовком «ВОН-

КАХ МАСТАЦКАЯ ЛІТАРАТУРА», земляк А. Семенов из Канады делится впечатлениями о рецензии на роман К. Акулы, напечатанной в одном антисоветском листке. Рецензент оказался в очень трудном положении. С одной стороны, он пытается расхвалить Акулу как серьезного писателя, а с другой, все его доводы сами разбиваются о выдержки из романа. А. Семенов делает краткие выводы: судя по рецензии, композиция романа заключается в полной бесформенности, действие — в отсутствии действия, из характеров удалась в основном собака Тапсик, коровы и другая животная натура, а детализация настолько затрудняет знакомство с романом, что только очень выдержанный и опытный читатель сможет дочитать его до конца. Остается поздравить «экзильную» литературу с таким новым художественным достижением!

«ЖЫВЫЯ І МЁРТВЫЯ ПАТРАБУЮЦЬ АДПЛАТЫ!» — так называется статья, еще раз рассказывающая о черных делах Станислава Станкевича во время фашистской оккупации. Это он, будучи бургомистром Борисова, вносил коменданту полевой комендатуры свои предложения по организации военизированных групп в местах активной деятельности партизан и премировал старост и полицеев за верную службу немцам. Это по его распоряжению молодежь должна была являться на биржу труда, откуда сотни

юношей и девушек отправлялись в Германию. По приказам Станкевича арестовывались люди, заподозренные в связи с партизанами. Многие из них были расстреляны и повешены. Окна кабинета Станкевича как раз выходили на базарную площадь, где происходили казни. Накануне расстрела многолюдного еврейского гетто Станкевич пригласил к себе на банкет немецких офицеров и чинов полиции. В то время, как за городом рыли ямы, он призвал полицейских «добросовестно выполнять обязанности, возложенные на них немецкими властями». Вскоре после расправы Станкевич в отчете оккупантам сообщал, что в их распоряжение направляются предметы из золота, одежды и т. д. на общую сумму 1 572 555 рублей. Теперь Станкевич живет в Нью-Йорке и фабрикует антисоветские фальшивки. В «послужном» списке измен Станкевича Родине появляются все новые и новые строчки.

В маленькой деревеньке Сунаи на Копыльщине у колхозника Антона Сергеевича Корбута хранится редчайшая реликвия, оставленная ему в наследство, — скрипка Страдивариуса. На этой скрипке играл его дед в крепостном театре, ее любил отец — батрак помещика Наркевича. Антон Сергеевич — солист колхозного оркестра. Под скрипку Страдивариуса танцуют по праздникам сунайские хлопцы и девчата. [«АБ ЧЫМ СПЯВАЛА СКРЫПКА»].

ПАДЗЕІ - ЛЮДЗІ - ФАКТЫ

ПАДЗЕІ - ЛЮДЗІ - ФАКТЫ

ПА-НОВАМУ!

У сувязі з заканчэннем поўнамоцтваў Вярхоўнага Савета СССР шостага склікання, на падставе артыкула 54 Канстытуцыі СССР, Прэзідыум Вярхоўнага Савета Саюза Саветаў Сацыялістычных Рэспублік назначыў новых выбары ў Вярхоўны Савет СССР на нідзелю, 12 чэрвеня 1966 года.

Выдан таксама Указ аб змяненні нормы прадстаўніцтва ад саюзных рэспублік у Савет Нацыянальнасцей. Цяпер кожная саюзная рэспубліка будзе мець у палаце Савета Нацыянальнасцей па 32 дэпутаты. Абдыліся змяненні і ў часе галасавання ў дзень выбараў у Вярхоўны Савет СССР. Падача галасоў выбарніцкай будзе праводзіцца з 6 гадзінаў да 10 гадзін вечара па месцовым часе.

Для правядзення выбараў у Савет Саюза ў Беларускай ССР утворана 28 выбірных акруг.

БРЭСТ

Апярэдзіўшы на два тыдні графік, брыгада мантажнікаў устанавіла на фундамент турбіну пятага энергблока Бярозаўскай ДРЭС. Зараз тут дзейнічаюць чатыры блокі агульнай магутнасцю 600 тысяч кілават.

МІНСК

Канструктары спецыяльнага канструктарскага бюро 12 завяршылі работу над праектам скораснага вертыкальна-працяжнага станка. Ён прызначэцца для апрацоўкі высокатрывалых і гарачаўстойлівых сталей. На новым станку скорасць рэзанання дасягае 75 метраў у мінуту, што ў шэсць-сем разоў больш,

чым на існуючых падобных агрэгатах. Забяспечваецца высокая чысціна паверхні. Такі станок будзе выпушчан у гэтым годзе на станкабудуўнічым заводзе імя Кірава.

КОБРЫН

Рана прыйшла ў гэтым годзе вясна на поўдзень Беларусі. Ужо ў пачатку сакавіка лесаводы раёна прыступілі да закладкі маладых лясоў. За кароткі час з'явілася трыста гектараў новых насаджэнняў. Асабліва добра вядзецца гэта работа ў Рагазнянскім лясніцтве. Тут высаджана, у асноўным механізаваным спосабам, больш ста гектараў лесу. А ў цэлым па раёне плануецца ў гэтым годзе павялічыць плошчу пад лясамі на тысячу гектараў.

АШМЯНЫ

Ажыўлена стала ў наваколлі вёсак Дзбесі і Кальчуні. Сюды бясконцым патокам ідуць аўтамашыны, грузаныя будаўнічымі матэрыяламі. Узводзіцца торфабрыкетны завод. Прадукцыянасьць новага прадпрыемства — 70 тысяч тон брыкету і 170 тысяч тон фрэзернага торфу ў год. У рабочым пасёлку паявіліся першыя новабудуўлі — інтэрнат, кантора.

ГОМЕЛЬ

Выкладчыкі тэхнікума Міністэрства шляхоў зносін Юлій Беліц (злева) і Уладзімір Бічукоў сканструявалі арыгінальную кантраляюча-навуваючую машыну. Яна разлічана для кантролю ведаў навучэнцаў. Разумна і проста вырашана схема блоку дэшыфратора. Яна дазваляе задаваць машыне 15 625 варыянтаў праграмы, прычым кожны з варыянтаў складаецца з 6 задач. Атрымаўшы адказы навучэнца на ўсе 6 пастаўленых пытанняў, машына выстаўляе ацэнку па 5-бальнай сістэме.

Фота Ч. Мезіна.

2 красавіка ў Мінск прыбыла дэлегацыя Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі на XXIII з'ездзе КПСС на чале з Першым сакратаром ЦК ВСРП Янашам Кадарам. На здымку: сустрэча венгерскіх гасцей на Мінскім вакзале. Злева — Першы сакратар ЦК ВСРП Янаш Кадар і намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР Сяргей Кішкін.

Фота Ул. Лупейкі і І. Змітровіча.

БЕРЛІН. Дзесяць дзён працягваўся ў Берліне судовы працэс па справе былога эсэсаўскага ўрача канцлагера Левеніш Хорста Фішэра. Шматлікія сведкі з розных краін далі неабвяргальныя факты страшэнных злачынстваў, учыненых Фішэрам. Суд прыгаварыў Фішэра да пакарання смерцю.

НЬЮ-ІОРК. На заходнім узбярэжжы Ірландыі, ля вёскі Кілікі, выяўлены цыліндрычны прадмет з надпісам: «ЗША. «Трэшэр». Радыеактыўна». Карэспандэнт агенцтва АП перадае з Кілікі, што аб знаходцы паведамлена ірландскім военным уладам і амерыканскаму пасольству ў Дубліне. Мяркуюць, што гэты цыліндр даўжынёй каля метра — частка амерыканскай ядзернай падводнай лодкі «Трэшэр», якая затапула тры гады назад у Атлантычным акіяне з экіпажам у 129 чалавек.

ТОКІО. З Іакагамы ў Сайгон выйшла японскае судна «Тамасіма-мару» з медыкаментамі, адзеннем і іншымі таварамі ў лік дапамогі Японіі паўднёва-в'етнамскім марыянеткам. Рашэнне аб аказанні такой дапамогі на суму 72 мільёны іен было прынята японскім урадам у адказ на просьбу сайгонскага рэжыму.

ВАШЫНГТОН. Тут закончыліся двухтыднёвыя перагаворы паміж прэм'ер-міністрам Індыі Індзірай Гандзі і прэзідэнтам Злучаных Штатаў Джонсанам. Прэзідэнт Джонсан і прэм'ер-міністр Гандзі, гаворыцца ў афіцыйным камюніке, «згадзіліся, што следам за Ташкенцкай дэкларацыяй ужо дасягнуты значны прагрэс на шляху аднаўлення ўмоў для міру на паўвостраве Індастан і што неабходна, каб гэты працэс працягваўся з тым, каб народы абедзвюх краін маглі сканцэнтравць сваю энергію зноў на неадкладных задачах нацыянальнага развіцця».

Імя Міхаіла Антонова

У Краснапольскай сярэдняй школе № 1 ёсць музей. Тут, у аддзеле баявой славы, вясні партрэт маладога баявага хлопца з вяснымі пачытамі. Гэта Міхаіл Антонаў, які нарадзіўся і правёў сваё дзяцінства ў Краснаполлі. Скончыўшы ў 1910 годзе школу, ён пачаў вучыцца ў Мінскае бранітанкавае вучылішча. Калі пачалася вайна, Міша, яшчэ не скончыўшы вучылішча, добраахвотна пайшоў на фронт.

Першае баявое хрышчэнне ён прыняў пад Сталінградам. Неўзабаве яго назначылі камандзірам узвода, а затым і роты. Вось што раскажа пра яго баявыя дзеянні інжынер-пажарнік заплеу, былы намеснік камандзіра 231-га танкавага палка Чулкоў:

«Старшы лейтэнант Антонаў паказаў сабе бясстрашным камандзірам. Ён часта вадзіў сваю роту ў атаку і заўсёды выходзіў пераможцам. У ходзе бою над Арлом Антонаў асабіста падану чатыры гарматы і шэсць кулямётных кропак праціўніка, знішчыў шэсць мінамётнаў, дзевяць аўтаматаў і калі роты жывой сілай ворага».

4 жніўня 1943 года танк Антонова адным з першых уварваўся ў Арл. Фашысты абрушылі на яго шквалы агоні. Палаючы танк праціўнаў свой шлях на горадзе. Пасля бою пры аглядзе машыны заўважылі дзве прабоіны ў ствале гарматы, тры скразныя прабоіны ў дэвым борце. Так загінуў бясстрашны экіпаж танкістаў.

Прад некаторы час маці Міхаіла атрымала пісьмо ад Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. Шаўрыка, у якім гаварылася:

«Антонавай Аксінні Іванавне. Па наведанні Вашай камандаванні, Ваш сын, старшы лейтэнант Антонаў Міхаіл Мікаеавіч, загінуў смерцю храбрых у баі за Савецкую Радзіму».

За гераічны ўчынак, здзейшчоны Вашым сынам у барацьбе з нямецкімі захопнікамі, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР Указам ад 27 жніўня 1943 года прысвоіў яму вышэйшую ступень адзнакі — званне Героя Савецкага Саюза».

Даслаў Вам Грызату Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб прысваенні Вашаму сыну звання Героя Савецкага Саюза для захавання на памяць пра сына-героя, подвиг якога ніколі не забудзецца нашым народам».

Так, яго подвиг не забыты. Школа сёла Падмаслава над Арлом назвала яго імем, імя героя прысвоена школе-інтэрнату № 12 горада Казані, Краснапольскай сярэдняй школе № 1 і пашеркай дружнае гэтай школы. Сядзець за партай, за якой калісьці сядзеў Міхаіл Антонаў, атрымліваюць працу дзешчыны вучні.

У Дзень Перамой кожны год грамадскіх Арла запрашае на свята маці героя.

С. СЯМЕНАУ.

Больш 200 навучэнцаў займаецца ў Аршанскай музычнай школе. На здымку: выкладчык па класу скрыпкі Таццяна Пятчанка і вучаніца першага класа Люба Буглак.

Фота І. Стэца.

КАВІНЫ БЕЛАРУСКАГА КІНО

Адзін з заснавальнікаў беларускай кінематографіі, старэйшы кінарэжысёр, народны артыст БССР Ул. Корш-Саблін прыступае зраз да здымак вялікай гісторыка-рэвалюцыйнай карціны «Радые ўсім». Новы фільм прысвячаецца 50-годдзю Савецкай дзяржавы. Сцэнарысты, вядомыя беларускія паэты Аркадзь Куляшоў і Максім Лужанін, у аснову сваёго твора паклалі сапраўдны факт. Фільм «Радые ўсім» раскажа аб першых днях рэвалюцыі ў Беларусі, аб гісторыі стварэння пад кіраўніцтвам М. В. Фрунзе рэвалюцыйнага палка, прыняўшага на сябе першыя ўдары інтэрвентаў.

Драматург Канстанцін Губарэвіч напісаў для студыі новы сцэнары «Куды вядуць дарогі». Ён таксама прысвечан палымяным гадам грамадзянскай вайны. Гэта, па задуме аўтара, будзе прыгодніцкае стужка аб дзячынцы, якая страціла бацькоў і толькі дзякуючы дапамозе савецкіх людзей зноў знайшла іх. Пастаноўшчык карціны — народны артыст БССР Л. Голуб.

Сцэнарыст А. Кучар перадаў студыі сваю новую кінааповесць «Усходні калідор». Гэта псіхалагічная драма, дзеянне якой адбываецца ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Нашым чытачам добра знаёма аповесць Янкі Брыля «Галія», якую мы нядаўна друкавалі ў газеце. Цяпер студыя працуе над усабеленнем гэтага лірычнага апавядання на экране. Фільм выйдзе ў пачатку будучага года.

Сатырычная карціна «Хрыстос апусціўся ў Гродна» пабудавана на беларускай легендзе, якая раскажае аб тым, як аднаго дасціпнага і вясёлага хлопца даверлівыя людзі прынялі за Хрыста. Дзеянне фільма адносіцца да XV стагоддзя. Гэта антырэлігійны фільм па сцэнарыю беларускага пісьменніка А. Караткевіча здымае рэжысёр В. Бычкоў, які нядаўна закончыў кінаказку «Горад майстроў».

Мінская студыя хранікальна-дакументальных і навукова-папулярных фільмаў ужо ў гэтым годзе парадавала глядачоў дзюма новымі карцінкамі, якія прыняты для паказу на ўсесаюзным экране. Рэжысёр В. Скітовіч і аператар Р. Масальскі знялі каларовы фільм-нарыс «Ёсць такая зямля», які паэтычна апавядае пра Беларускае Палессе. Фільм «Лясны эцюд» (рэжысёр-аператар В. Шаталаў) у асноўным адрасаваны дзецям, ён знаёміць іх з прыгажосцю беларускай прыроды.

Цяпер на мінскіх студыях ідзе напружаная работа. Здымаюцца новыя фільмы, запускаюцца ў вытворчасць новыя сцэнары, манціруюцца свежыя нумары кіначасопісаў. Беларускія кінематографісты рыхтуюцца дастойна сустрэць 50-годдзе Савецкай дзяржавы. Лепшыя работы прысвячаюцца гэтай знамянальнай дзе.

Е. ВЫСОЦКІ.

На омскай зямлі

Пасля Кузбаса і Новасібірска беларускі фестываль прыйшоў на зямлю Прыртышша. Сотні аматараў жывалісу сабраліся ў Омскім Доме мастака на адкрыццё выстаўкі беларускіх майстроў пэндзля і рэца. Мітынг, прысвечаны гэтай падзеі, адкрыў сакратар гаркома партыі Б. Усімаў.

Сённяшняя выстаўка, сказаў ён, увойдзе ў летапіс культурнага жыцця нашага сібірскага горада як знамянальная падзея.

З прывітальнымі прамовамі да гасцей звярнуліся сакратар праўлення Саюза мастакоў РСФСР Б. Смірноў, старшыня праўлення Омскага аддзялення Саюза мастакоў РСФСР Е. Купрыянаў.

Са словам у адказ выступіў старшыня праўлення Саюза мастакоў БССР В. Стальмашонак.

Пад гукі ўрачыстага марша разразаецца стужка, і прысутныя ўступаюць у свет яркіх фарбаў і ажыўшага каменя: перад імі ў дзвюхстах творах раскрываецца ўсхваляваны рамантычны і лірычны расказ беларускіх мастакоў аб сваім родным краі.

...Яшчэ ўчора гэты будынак на праспекце Міру быў у рыштаваннях, а сёння суды, у новы шырокаэкранны кінатэатр «Крышталь», прыйшлі беларускія кінематографісты. На серабрыстым экране ўзніклі кадры «Альпійскай баллады». Адсюль вострым мастацкіх і семнаццаць дакументальных фільмаў беларускай вытворчасці пачнуць шэсць па экранах гарадоў і сёл Омскай вобласці.

У Палацы культуры нафтапрацоўчага завода на самай вялікай сцэне Омска адбылося ўрачыстае адкрыццё фестывальнага тыдня.

Адкрываючы вечар, сакратар Омскага абкома

КПСС Е. Сухініна сказала: фестываль Беларускага мастацтва ў РСФСР — гэта не толькі вялікая падзея ў культурным жыцці краіны, гэта падзея палітычнага значэння. Фестываль—радаснае свята ў дружнай сям'і рускага, беларускага і іншых народаў нашай краіны.

Ад творчых саюзаў Расійскай Федэрацыі выступіў народны артыст РСФСР кампазітар Анатоль Новікаў. Фестываль Беларускага мастацтва ў Расіі, адзначыў ён, адыграе важную ролю ў развіцці ўзаемнаабгацельных творчых кантактаў паміж работнікамі тэатра, музыкі, жывалісу.

Прадстаўнік маладога пакалення рабочага класа аператар Омскага нафтапрацоўчага завода В. Маскоўцаў запрасіў гасцей наведаць цэкі першыя сібірская нафтаміі.

Старэйшы член партыі Аляксандр Сяргееў, звяртаючыся да дзеячоў Беларускага мастацтва, сказаў: «Шмат тысяч кіламетраў раздзяляюць Прыртышша і Беларусь, але мы звязаны даўнімі кроўнымі сувязямі. Сібіракі і беларусы—людзі аднаго лёсу, аднаго характару».

Стары бальшавік перадаў гасцям мініятурную копію помніка барацьбітам рэвалюцыі, што былі расстраляны калчакіўцамі ў Омску ў 1919 годзе, скульптуры, якая велічна ўзвышаецца на цэнтральнай плошчы горада.

Міністр культуры Беларусі М. Мінковіч уручыў омшчам памятны падарунак—штатулку з беларускай зямлэй, палітай у гады вайны крывёю народаў-братоў, якія змагаліся полеч за свабоду нашай Радзімы.

У канцэрце, якім пачаўся фестываль, прынялі ўдзел Дзяржаўны сімфанічны аркестр БССР, Ансамбль танца, Акадэмічная харавая капэла, салісты.

Нічыпар ЧАРНУШЭВІЧ

БУДУЧЫНЯ

Праз неўміручую славу
Сённяшніх спраў і падзей
Будучы век сваю яву
Нам на сустрэчу вядзе.
Ночы ясныя быццам сталі,
Бачым сягоння далей —
Бачым, як далнія далі
Сталі бліжэй і святлей.
Шлях да тых даляў

вячыстых —

Партыі нашае шлях.
Сэрцаў узвышаных, чыстых
Больш нам народзіць зямля.
Іх не прадзьме, не астудзіць
Выпрабаванняў зіма —
З партыйны роднаю будзем
Славу Радзімы ўзнімаць.
І на ўзбагачанай глебе,
Там, дзе ляжала жарства,
Вырасце болей і хлеба,
І дабраты, хараства.
Бачны прыгожага былі,
Лепшага воблік відзён
Тым, што жыццё прысвядзілі
Праўдзе Кастрычніцкіх дзён.
Праз неўміручую славу
Сённяшніх спраў і падзей
Будучы век сваю яву
Людзям насустрач вядзе.

ПАДАРОЖЖА-АДПАЧЫНАК

Нядаўна ад станицы Гродна адправіўся турысцка-экскурсійны поезд «Беларусь». Ён навёз больш 400 хлебарабаў Прыпяцкага краю ў цікавае падарожжа па роднай краіне. Маршрут гэтага «дома адначынку на колах» ляжыць праз сталіцы Прыбалтыйскіх рэспублік — Вільнюс, Рыгу, Талін. Экскурсанты наведваюць Ленінград, пабываюць у Маскве, Мінску, назімаюцца са слаўтасцямі гэтых гарадоў, пабываюць у тэатрах.

Час у дарозе ляціць непрыкметна. У кожным вагоне праводзіцца віктарыны, шахматна-шахачныя турніры. Ёсць дзе патанцаваць, пачытаць кнігу, часопіс, свежую газету.

На здымку: ў адным з рэстаранаў турысцка-экскурсійнага поезда «Беларусь».

А. КАСЕНКА.

Фота А. Перахода.

СПОВЕДЗЬ ЗЕМЛЯКА

Антон БЯЛЕВІЧ

На Мінскім аўтамабільным заводзе працуе рабочая дынастыя Касабуцкіх, маіх землякоў з Уздзеншчыны. Старэйшы з гэтай дынастыі — Міхаіл Піліпавіч Касабуцкі — яшчэ да рэвалюцый трапіў у Амерыку, доўгі час працаваў на заводзе ў Форда.

Пра гэта і споведзь майго земляка.

— Ды з чаго ж мне пачаць?
— А спачатку.

— Так... Была ў нас маленькая хатка, быў вузенькі загончык зямлі Ды дружына вялікай сям'і.

А сыпучы пясок і падзол, На якіх не расла і валожка, Не давалі нам хлеба на стол, Да стала хлеб не ведаў дарожкі.

Толькі бору не шкода было Ні чарніц, ні грыбоў, ні арэхаў...

На вялікадня ў наша сяло Вербаўшчык-гуртаўшчык і прыехаў.

Вышаў з цэрквы. Іду. А званы Напаўняюць журботою сэрца. Бачу нашых людзей. А яны Пад бярозай сядзяць на бявенцах.

Чую, кажа ён: — Там, як паны, Людзі, будзеце жыць аж да смерці!

Меле, Сцеле Лістам словы, Ды рысуе дзіўны план. Кажэ: — Быў я сам вясковы, Чарвячок, Жучок Пясковы, А цяпер, глядзіце, пан!

Боты я надзеў на боты,— Паказаў галёшу, бот. Шнур сцякае пазалотай Ад грудзей і на жыаот. А за шнуром, нібы зорка, Выплываў гадзіннік сам. Ну, хіба ж глядзяць не горка?

От пажыць бы гэтак нам! Брала зайздрасць, дапякала: Хай бы гэтак во сцякала Шнуром ясным пазалота Ад грудзей і на жыаот!..

Кажэ: — Добрую работу Дасць Амерыка, народ!.. Верыў я тады, блазнота, І яму глядзеў у рот; Залатымі ён зубамі, Нібы сонцам, зіхацеў!.. Разумеете вы самі, — У рай заморскі захацеў.

Цэбар, бочку, лыка крышку Прадалі. Купіў білет. У кашэльчык — міску, лыжку, Я гатовы ў белы свет.

Чарвячком, Жучком Пясковым Я не буду. Не хачу!

Да спаткання, двор вясковы,— І цябе азалачу!..

Плача маці. Бацька бровы Хмурыць. Кажэ: — Ну, бывай...
Я, Тарас і Мікалай...

Едзем полем, праз дубровы Я, Тарас і Мікалай...

Карабель стаіць... Пагналі Нас у трэці ніжні клас; Гэта, каб не збілі хвалі, Гэта ж так шануюць нас!

Там ад донца і да донца Нас, бы ў бочцы селядцоў: Гэта ж, каб над морам сонца Не смаліла малайцоў!

Акцяны лютуе зверам, Уздыхаюць землякі. — Не бядуйце! Бачу бераг! — І вачам сваім не верым: Даплылі туды такі!

Уздыхнуў і задумаўся ён, Прыгадаўшы былыя прыгоды. — І не дзень, і не два — многа дзён Не працуем. А гэта — свабода!

Распаўзліся сябры-землякі... Я таксама шукаў сваё шчасце.

А быў час ужо горкі такі,— На сябе хацеў рукі накласці.

Што было? Як было? — не скажу, Бо таго сам не ведаю цвёрда...

Ды ўжо я на заводзе служу У знакамітага містэра Форда!

Я варочаў, валок, нібы вояк: Пракарміцца, пражыць не трэба.

Толькі неба чужое на стол Не кідала мне райскага хлеба.

Валаку гэд адзін і другі, — Валаку і чацвёрты, і пяты... — А ці клікала родная хата? —

Адказаў ён:—Зямляк дарагі, Палацеў бы я птушкай крылатай!

На білет жа ў мяне не было, Трэба ж неяк было прыадзецца

Прыгадаю хаціну, сяло — Сэрца рвецца.

Бачу ў яве жывой родны двор, І збанок, і вішняк над платамі, І на ўзлесках блакітны чабор;

Пахне бор верасамі, грыбамі; Бачу бусла ў гняздзе на хляве,

Чую клёкат бусліны: Гэта ўсё ў маім сэрцы жыве, Мне гукае: — Вярніся з чужыны!..

Я дачуўся: ідзе родны край Па дарозе па ляснянскім цвёрда.

І пакінуў прыдуманай рай, І пакінуў я містэра Форда.

ГЭТЫ ВЫШЭПІ сярэдзінга росту, у меру поўныя мужчына разгульвае цяпер на вуліцах Нью-Йорка. Ён трымае ў руках фанабрыстаці. Станіслаў Станкевіч фабрыкуе антысавецкія фальшывы, у якіх заўсёды маюць патрэбу заакеанскія прапаведнікі. Рыхтуе іх на прычым: паломны бруды, атруты, цянавісі. У «наслужным» спісе здрад Ст. Станкевіча Радзіме з'яўляюцца ўсё новыя і новыя радкі.

Першыя запісы ён у чэрвені 1941 года, калі фашысцкія войскі увайшлі ў Навагрудак. Ён прапанаваў ім свае паслугі. І праз некалькі тыдняў ужо выходзіў з нямецкімі афіцэрамі з машыны ў горадзе Барысава. Яго надзялілі наўнамотствамі. З таго часу, дзе ён ні быў — у Баранавічах, Мюнхене, Нью-Йорку, — народны гнеў праследуе яго літаральна па пятах.

Давер Ст. Станкевічу акупанты аказалі немала, назначыўшы яго бургамістрам горада на Бярэзіне, праз які праходзіў магістраль Мінск—Масква. Бургамістр са скуры вылузваўся, каб дагэдзіць сваім гаспадарам.

З гарадскога раёна, які абмяжоўваюць рака, вуліцы Савецкая і Свабоды, Станкевіч загадаў высяліць усіх жыхароў. Уздоўж дамоў працягнуўся калючы дрот. Сталі на варту паліцэйскія. Сюды, у гэта, паліцэйскія зганялі юрэйскае насельніцтва. Тых, хто хаваўся, расстрэльвалі на месцы.

У гэта быў створаны нечалавечы рэжым. На суткі выдавалася па сто грамаў хлеба і толькі. Голад і хваробы касілі людзей кожны дзень. Часта ў гэта прыязджаў на лекававай машыне Ст. Станкевіч. З ім — паліцэйскія. Вось што расказвае аб мэтах візітаў бургамістра Марыя Эштэйн:

— Прыязджаў і аддаваў распараджэнне збіраць залатыя і каштоўныя рэчы, маўляў, хочаце жыць, здавайце. У мяне былі залатыя завушніцы — аддала... Іншы раз камандаваў сабраць мужчын. Па 150 і больш чалавек іх уводзілі невідомо куды. Ніхто з іх назад не вяртаўся... Памятаю такі выпадак. Трохгадовы хлопчык надлез пад калючы дрот і апынуўся ў агародзе. Паліцэйскі Рэжэўскі сханіў малаго і на маіх вачах разарваў яго на калалкі...

У канцы кастрычніка Ст. Станкевіч накіраваў распараджэнне ўсім бургамістрам і начальнікам паліцыі валасцей і раёна прыслаць у горад паліцэйскія сілы. Рыхтаваліся масавыя расправы над мірным насельніцтвам. Напярэдадні жудаснага злачынства Станкевіч запрасіў на банкет нямецкіх афіцэраў з камендатуры, чыноў паліцыі, паліцэйскіх. У той час,

калі за некалькі кіламетраў ад горада ў апошні раз дзынкалі рыдлёўкі ў ямах, падрыхтаваных для могілак, Ст. Станкевіч гаварыў прамова. Забойца заклікаў паліцэйскіх «добрасумленна выканаць абавязкі, якія ўскладзены на іх нямецкімі ўладамі».

Наступнай раніцай людзей з гэта пачалі выводзіць за горад. Ніна Кошкіна, партызанская сувязная, была сведкай гэтых жахлівых дзеяў. Яна гаворыць:

— Памятаю, у патоўпе ўбачыла настаўніцу другой школы.

ЖЫВЫЯ І МЁРТВЫЯ ПАТРАБУЮЦЬ АДПЛАТЫ

Людзі здагадаліся, што іх чакае. Мая знаёмая паймнулася выратаваць дзіця, паклаўшы яго на дарозе. Ахова заўважыла скрутак, падняла яго на штыкі.

Засталася адзіная сведка страшнага злачынства — гэта М. Эштэйн. Мінута шмат гадоў, але душэўная рана не зажыла. Жанчына з цяжкім болям у сэрцы паведамляе:

— Прывялі да ямы і загадалі распранацца. Я неяк адышла ўбок і звалілася ў рэдкіх кустах, страціла прытомнасць. Усіх расстрэлялі, у тым ліку і дваіх маіх дзяцей. Станкевіч — злачынца, запламлены крывёй соцен савецкіх грамадзян. Яго месца — на лаве падсудных.

Помнік стаіць ля самай дарогі. Адсюль у лагчыну, да месца пахавання больш сямі тысяч ахвяр фашызму, вядуць каменныя прыступкі. На чорным мармуры высечаны словы ў памяць аб загінуўшых. Яны застаюцца ў сэрцах, іх не сцерці часам. Яны вечныя.

У справаздачы, накіраванай нямецкім уладам у хуткім часе пасля масавых экзекуцый, Ст. Станкевіч паведамляў, што ў распараджэнне акупантаў накіроўваўца прадметы з золата, адзенне і г. д. на агульную суму 1 572 555 рублёў. Кроў стыне ў жылах, калі знаёміцца са справаздачай. Яе мог пісаць толькі вылюдак, які страціў чалавечае аблічча.

Але вернемся да дзейнасці Ст. Станкевіча на пасадзе бургамістра Барысава. У лістападзе 1941 года ён уносіць каменданту паліцэйскай камендатуры свае прапановы па арганізацыі ваенізаваных груп у месцах актыўнай дзейнасці партызанскіх атрадаў. У загадзе № 34 ад 23 мая 1942 года Ст. Станкевіч вызначае ўжо канкрэтныя населеныя пункты, дзе ствараюцца групы. 30 снежня 1942 г. Станкевіч выдае загад № 115. За актыўнае супрацоўніцтва з нямецкімі акупантамі і барацьбу супраць партызан адзначае ў ім некаторых старэйшых валасцей, прэміруе іх.

Народныя месцішчы, падпольшчыкі наносілі акупантам і іх паслугачам адзін удар за другім. Яны грамілі варожыя гарнізоны, пусквалі пад адхон эшалоны. На партызанскіх мінах

падрываўліся аўтамашыны, ад трапных куль гінулі варожыя афіцэры і салдаты, здрацінікі. Усё часцей праводзіліся дыверсіі ў самым горадзе, сярэд насельніцтва распаўсюджваліся савецкія газеты і лістоўкі.

Акупанты і іх памагаталы абрушылі масавы тэрор на мірнае насельніцтва. У сваіх паказаннях следству супрацоўнік фашысцкай разведвальнай групы ў Барысава Ганс Рааб запісаў: 30 жыхароў горада і некаторых вёсак былі заарыштаваны па падазрэнні ў падрыхтоўцы выбуху на электрастанцыі... 150 — па падазрэнні ў сувязі з партызанамі і распаўсюджванні лістовак... 50 — як «ненадзейныя», 50 — па падазрэнні ў выбуху, які меў месца на магістральным мосце праз Бярэзіну... 40 чалавек у сувязі з меўшым месца атручваннем работнікаў палыўнай камендатуры... «Арышты праводзілі нямецкія карныя органы і руская паліцыя».

Арыштаваных секлі бізунамі да страты прытомнасці, падвешвалі за рукі. Не атрымаўшы неабходных звестак, расстрэльвалі, заганялі ў закрытую, шэрага колеру грузавую аўтамашыну — душэубку. Так загінулі сотні савецкіх людзей.

Патрыётаў вешалі на базарнай плошчы. Да месца пакарання зганялі гараджан. Натопі акружала паліцыя. Прысутнічалі прадстаўнікі нямецкіх улад, гарадской управы, чыны паліцыі. Шчоўкалі фотаапараты забойцаў. Яны ўсміхаліся. Вокны кабінета Ст. Станкевіча выходзілі на вуліцу. З вышні другога паверха яму была бачна плошча і закатаванія. Відовішча прыводзіла бургамістра ў захапленне.

— Ніхто са здраднакаў не быў нямецкім акупантам такім блізкім чалавекам, як Ст. Станкевіч,— гаворыць былы партызанскі разведчык Мікалай Антонавіч Капшай. — Яны яму даваралі бязмежна. Станкевіч у адказе за ўстанаўленне ў горадзе і раёне крывавага акупанцыйнага рэжыму.

Яго рукою падпісаныя распараджэнні аб яўцы ўсяго дарослага насельніцтва ў паліцыю для рэгістрацыі. Устанавіў пакаранні для тых, хто ўхіляўся, — ад 25 удараў бізуном да арышту і адпраўкі ў Нямеччыну.

Гэта на яго распараджэнні ўсе працаздольныя павінны былі прысціць на біржу працы. На тэрыторыі каніфольнага завода Ст. Станкевіч стварыў пункт па адпраўцы ў Германію. Урачы адбіралі моладзь з добрымі фізічнымі данымі з ліку запозданых у сувязях з партызанамі. Гора прыходзіла ў тая дні ў многія сям'і.

...Раніцай я іду па Барысаву. Таронкі людскі паток расцякаецца па вуліцах. Горад узніаўся з руін, разросся. Выдатныя гідрападёмнікі і піяніна, крышталі і пластыкі, многае іншае робяць сёння барысаўчане. Горад ідзе ў сваю светлую будучыню.

Але нішто не забыта. Суровыя робіцца твары людзей ад жудасных успамінаў ваенных гадоў. Яны ніколі не даруюць забойцам! Няхай Ст. Станкевіч апрацае на сябе прафесарскую мантыю, мы ведаем яму сапраўдную цану: гэта пачаўна вылюдак. За яго плячыма адна «акадэмія» — акадэмія здрады, катавання і рабаўніцтва, якую ён праішоў над нагіладам гітлераўскіх оберкатаў.

Г. КУЦЭРА.

«Звязда».

Беларусь — Аўстралія

У далёкім аўстралійскім горадзе Уорнамбуле ў студзені праходзіла пятая Міжнародная фотавыстаўка. У ёй прынялі ўдзел і члены фотасекцыі Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі. Усяго на выстаўцы было 3 408 фатаграфій з 45 краін свету.

Для экспанавання было адабрана 685 здымкаў, з іх восем работ беларускіх майстроў: «На рацэ Мухавец» і «Вышыня» Уладзіміра Казлова, «Вячэрні факультэт» Уладзіміра Крука, «Трое» і «Рэпліка» Аляксандра Мызнікава, «У летні дзень» і «Пяшчота» Валянціна Ждановіча, «Лясная сям'я» Пятра Захаранкі.

Н. ЕРМАЛЮК.

ЛІСТ У РЕДАКЦЫЮ

«ВОНКАХ МАСТАЦКАЙ ЛІТАРАТУРЫ»

Неяк мне трапіла на вочы «рэцэнзія», надрукаваная ў адным экзальным лістку, на новую кнігу Кастуся Акулы. Не магу стрымацца, каб не падзліцца з вамі ўражаннімі аб яе змесце.

Крытык, па-мойму апынуўся ў цяжкім становішчы. З аднаго боку, ён сцвярджае, што нарэшце на экзылі з'явіўся сапраўдны раманіст, які не толькі здолеў задумаць «трылёгію», але нават напісаць яе першую частку пад назвай «Дзярлівая птушка». Аднак, з другога боку, трэба гэта даказаць. Якімі ж доказамаі ліюструе ён сваё захапленне творам — «сымбалам мінуўшчыны і заручай прышласці»?

Па сваёй будове раман Акулы, аназваецца, вызначаецца поўнай бясформнасцю. «Адылі гэта не загана,— сцвярджае рэцэнзент, — якраз гэтая бясформнасць становіць сабой кампазіцыйную асаблівасць твору». Да гэтай кампазіцыйнай асаблівасці вяртаецца гэтага часу я лічыў, што ўдала вяртаецца раманана—адзнака яго мастацкай вяртасці. Мабыць, аб гэтым калісьці чуў і рэцэнзент. Таму, бегла адзначыўшы, што ўсе раздзелы кнігі звязаны чыста механічна толькі дзеючымі асобамі, ён пераходзіць да пахвалы «натуры», якая ў рамане «самавыстарчальная» і «цягнецца насіроў, грунтоўная сваёй уматываванасцю». Паспрабуй, зразумей!

Як выдатную асаблівасць твору разглядае крытык і адсутнасць у рамане дзеяння і нават лічбы, што гэта зусім натуральна. А раз няма ні кампазіцыі, ні дзеяння, то здавалася б, не можна быць характараў. Але вось тут і чакае «прыемная неспадзеўка»: «вельмі ж добра выйшаў у Акулы сабаканатасік, каровы і іншая жывёльная натура». У адным месцы, у замілавальнай паведамленні рэцэнзент, «аўтар дайшоў аж да вялікага на-

пружання, эпічнасць Акулавага п'яра дасягнула... нейкай кульмінацыі».

Мова рамана, як анекдатычна сцвярджаецца ў артыкуле, чыста беларуская, з вялікай колькасцю паланізмаў, таўталагічных паўтараў і зваротаў, зусім не характэрных для беларускай мовы.

Жадаючы дабіцца таго, каб Акула прыняў усур'ез, крытык перасыпае рэцэнзію «вучонымі» словамі. Так, метада, якім напісана раман, ён называе натурграфічным. А на самай справе, гэта азначае толькі тое, што Акула апісвае без творчага адбору ўсё, што трапляецца яму на вочы. Такім метадам, шчыра кажучы, можа пісаць кожны. Бачыш, дах мохам парос—пішы, кот мышы пільнуе—пішы, дзеўкі купацца пайшлі—зноў жа пішы.

Я так мяркую, што спадар Акула і не мог карыстацца іншым метадам, бо адкуль бы ён наскрб матэрыялу на «трылёгію», каб не ўставіў у яе ўсе свае ўбогія веды?

Наступная дадатная якасць рамана—дэталізацыя. Яна, праўда, «замаруджвае чытанне і можа нават знеахвоціць» але «вытывалы чытач», калі вельмі пастараецца, трывае дачытаць яго да канца. На мой усё ж змога дачытаць яго да канца. На мой погляд, рэцэнзент якраз і не стварае ўражання вытывалага чытача. Нягледзячы на дыфірамбы, якія спявае аўтар артыкула Акуле, яго першы раман «Змагарныя дарогі» ён ставіць «вонках мастацкай літаратуры». Прынуўшы пад увагу стацыйна якасці «Дзярлівай птушкі», па пералічаных якасці «Дзярлівай птушкі», па гэтым жа адрасе можна адправіць і яго другі раман. Застаецца толькі павіншаваць аўтара з новым «мастацкім» здабыткам!

Антон СЕМЯНЮК.

Канада.

